

Svar til Hr. Kontorchef Schovelin.

Da Redaktionen velvilligst har givet mig Lejlighed til at gennemse foranstaaende Artikel, skal jeg knytte et Par Bemærkninger til den. Disse skulle af Hensyn til Tidsskriftets Plads blive yderst kortfattede, hvilket saa meget lettere kan ske, som meget af, hvad der i reel Henseende fremføres, i Virkeligheden er imødegaaet i min forrige Artikel.

Vort indbyrdes Forhold i Polemiken stiller Schovelin ganske paa Hovedet, naar han giver det Udseende af, at jeg har besvaret en rent saglig Fremstilling med et personligt Angreb. Han havde i sin første Artikel angrebet mig og andre i en Form, som jeg fandt lidet sømmelig, og naar jeg overhovedet indlod mig paa at tage til Genmæle mod Artiklen, kunde jeg umuligt i mit Svar lade dens Form ude af Betragtning. I de herhen hørende korte Bemærkninger var der Intet, der vedrørte Schovelins private Personlighed. Talen var kun om hans Forfatterskab, og de Exempler, hvormed jeg dokumenterede min Mening om dette, vare alle uden Undtagelse hentede fra den Artikel, som jeg svarede paa. Vil Schovelin have et Exempel paa, hvad man forstaar ved uklædelig personlig Polemik, saa kan

Svar til Hr. Kontorchef Schovelin.

Da Redaktionen velvilligst har givet mig Lejlighed til at gennemse foranstaaende Artikel, skal jeg knytte et Par Bemærkninger til den. Disse skulle af Hensyn til Tidsskriftets Plads blive yderst kortfattede, hvilket saa meget lettere kan ske, som meget af, hvad der i reel Henseende fremføres, i Virkeligheden er imødegaaet i min forrige Artikel.

Vort indbyrdes Forhold i Polemiken stiller Schovelin ganske paa Hovedet, naar han giver det Udseende af, at jeg har besvaret en rent saglig Fremstilling med et personligt Angreb. Han havde i sin første Artikel angrebet mig og andre i en Form, som jeg fandt lidet sømmelig, og naar jeg overhovedet indlod mig paa at tage til Genmæle mod Artiklen, kunde jeg umuligt i mit Svar lade dens Form ude af Betragtning. I de herhen hørende korte Bemærkninger var der Intet, der vedrørte Schovelins private Personlighed. Talen var kun om hans Forfatterskab, og de Exempler, hvormed jeg dokumenterede min Mening om dette, vare alle uden Undtagelse hentede fra den Artikel, som jeg svarede paa. Vil Schovelin have et Exempel paa, hvad man forstaar ved uklædelig personlig Polemik, saa kan

han gennemlæse sin egen Bemærkning om, at mine anerkendende Udtalelser om Westergaards methodologiske Standpunkt skyldes min Lyst til at rose mine gode Venner. Denne Bemærkning kunde saa meget lettere være undgaaet, som S. ved Læsning af dette Tidsskrift kunde have set, at min Tilslutning til W. udsprang af, at Standpunktet i alt Væsenligt faldt sammen med mit eget, som jeg i min Artikel om Kapitalrentens Theori havde fremsat og forsvaret — ganske vist i al Korthed — adskillig Tid før W.s Bog udkom. Endvidere er det ikke rigtigt, at jeg er gaaet uden om Sagen. Jeg er tværtimod gaaet lige løs paa, hvad jeg ansaa — og anser — for Sagens Kærne: Spørgsmaalet om Brug af induktiv eller deduktiv Methode ved Udfindelsen af økonomiske Love. Derimod er jeg ganske vist ikke gaaet nærmere ind paa det i Forhold hertil ret uinteressante Spørgsmaal, om jeg har Ret eller Uret i at finde Westergaards Fremstilling klar.

Naar jeg har rejst Indvending mod det efter Jevons optagne Skema, ligger heri ingen Undervurdering af Jevons Logik. Som Ikke-Fagmand skal jeg ikke komme langt ind paa denne Sag, men kun sige, at der forekommer mig at være Induktionsslutninger, paa hvilke det ikke passer, og at der ikke forekom mig at være Anledning til at give Slip paa den af saa mange andre Logikere fastslaaede Bestemmelse af Begrebet Induktion som: »Generalisation paa Basis af Erfaring«. Denne Bestemmelse er f. Ex. i Virkeligheden den ledende for Stuart Mill, ikke alene naar han hævder, at Sætningen: »dog barks« er en fuldgyldig Repræsentant for en ved Induktion funden Regel, men ogsaa hvor han i sin Fremstilling af den induktive Methode

udvikler de forskellige Maader, hvorpaa man med videnskabelig Berettigelse kan naa til saadanne Generalisationer. I Modsætning hertil er Deduktionen en Slutning fra givne Forudsætninger, almindelige Love, til deres specielle Konsekvenser: »The problem of the Deductive Method is, to find the law of an effect from the laws of the different tendencies of which it is the joint effect« (Stuart Mill: A System of logic, 3die Udgave I S. 464). Jeg tror ogsaa, at denne Brug af Ordene er saa almindelig fastslaaet, at Enhver vil se, at naar Deduktion bruges i Modsætning til Induktion uden nærmere Forklaring, mener man Udviklingen af visse Forudsætningers nødvendige Konsekvenser i Modsætning til det ved Enkeltundersøgelser fremkomne Fællesresultat. Jeg ser ikke rettere end, at Westergaard konsekvent har anvendt Ordene i denne Betydning, og jeg kan ikke deri opdage nogen Uklarhed. Men naar man fastholder disse Definitioner, bliver det Jevonsske Skema ikke rent induktivt, men Mønsteret for en videnskabelig Kombination af Induktion og Deduktion, og hans overordentlige Fortjeneste paa dette Punkt ligger efter min Opfattelse i Paavisningen af, at den rene Induktion ikke har været tilstrækkelig til Løsningen af de store videnskabelige Opgaver, men at de, der have løst dem, ogsaa have maattet benytte et betydeligt deduktivt Apparat. Netop fordi Skemaet er et Mønster for denne nødvendige Kombination, har jeg anset det for brugbart ved Prøven paa, hvorledes forskellige Videnskaber arbejde.

Hvad det gælder om at se er, hvilken Del af Arbejdet, der spiller den største Rolle indenfor hver enkelt videnskabelig Undersøgelses Ramme, og jeg fast-

holder for Nationaløkonomiens Vedkommende min med Mills samstemmende Opfattelse af, at den Hovedvej, der fører til Nationaløkonomiens Love, er den deduktive. Den, der vil vise, at man kan gaa en anden Vej, maa paavise, at man ved Induktion alene o: ved at generalisere fra de enkelte Erfaringer, kan naa til almene Love, til Bestemmelse af de enkelte Hovedaarsagers nødvendige Virkning. Jeg har i min forrige Artikel vist, at overalt hvor dette skal ske, maa man kunne isolere Aarsagerne, og at overfor økonomiske Fænomener er denne Isolering altid vanskelig, ofte umulig. Hvor S. skal imødegaa dette og ved Exempler paavise Induktionsmethodens Brugbarhed, kommer han i Virkeligheden mit Standpunkt nærmere. Han nødes til at fastslaa en Modsætning mellem Induktionens Betydning i Økonomien, hvor den kun giver en Fortolkning af enkelte Kendsgerninger eller Rækker af Kendsgerninger og højest kan føre til empiriske Love med ren foreløbig Gyldighed, og i Naturvidenskaben, hvor den giver almene Love af exakt videnskabelig Gyldighed. Og ser man nærmere paa Exemplerne med Königsberg og det tyske Toldforbund, da ere disse i Virkeligheden aldeles ikke Forsøg paa at yde Bidrag til Formuleringen af nye økonomiske Love, men paa at se, i hvor høj Grad visse almene Sætninger, der kunne findes ad deduktiv Vej — en Jernbanelinjes Betydning for en Søhandelsstad eller Ophævelsen af Toldskrænker imellem flere Lande — ere komne til Gennembrud i visse konkrete Tilfælde. Det vilde være langt fra mig at undervurdere slige realistiske Undersøgelser Betydning. Jeg har ofte nok gentaget, at Deduktionen kun kan gøre Fyldest for en Del af den økonomiske Videnskabs

Opgavers Vedkommende, men jeg anser den for uundværlig og mener, at den deduktive Udvikling af de økonomiske Love er en Nødvendighed, uden hvilken ogsaa Løsningen af de mere konkrete Opgaver bliver en Umulighed. Schovelin havde ikke kunnet gøre sine Undersøgelser, naar han ikke stadig havde haft disse Love in mente. Deduktionen er derfor nødvendig, naar man ikke vil nøjes med at beskrive Fænomenerne, men ogsaa vil finde Aarsagssammenhængen imellem dem. Den deduktive Undersøgelse er det, som holder den økonomiske Videnskab sammen. Den er, som A. Marshall udtrykker det, dens Rygrad (None the less must it have a firm backbone of exact reasoning. Principles of economics, 2den Udg. I S. 70).

At man i Økonomien og i Naturvidenskaben forstaar noget væsenligt forskelligt ved Verifikation har S. ikke modbevist. Naar man ad den ene eller den anden Vej har sluttet, at visse Aarsager, naar alle andre Omstændigheder ere uforandrede, maa frembringe en vis Virkning, saa er der en Væsensforskel paa, om en Virkelighedsprøve, der viser, at den omhandlede Virkning ikke indtræder, indeholder et Bevis for, at Slutningen i sig selv er urigtig, eller den kun beviser, at de andre Omstændigheder ikke have været uforandrede. Overfor dette kan man ikke anføre Jevons' Ord om, at en eneste Uoverensstemmelse med Virkeligheden er nok til at omstøde Loven, da Sagen netop er den, at Virkningens Ikkeindtræden i sidste Tilfælde ikke beviser nogen saadan Uoverensstemmelse.

Det er ikke Hypotesen (o: det andet Led i Jevons' Skema), der er forskelligartet i de to Videnskaber, men det er Maaden, hvorpaa man gaar frem for at ophøje

den til Lov. Naar man paa Grundlag af Erfaringen om, at der i Kolerapatienters Udtømmelser findes Kommabaciller, har opstillet den Hypothese, at Kommabacillen fremkalder Kolera, saa prøver man Hypotesen ad induktiv Vej ved at indpode Bacillen paa Forsøgsdyr. Men naar man paa Grundlag af den i Firserne iagttagne Samtidighed af et Fald i Varepriserne og en relativ Guldsmangel opstiller den Hypothese, at en Formindskelse af Møntmetalmængden maa fremkalde et Prisfald, saa maa man for at prøve Hypotesens Gyldighed først og fremmest søge ad deduktiv Vej at gøre sig klart, hvilken nødvendig Aarsagssammenhæng der er mellem Metal-mængde og Varepriser, og paa hvad Maade denne giver sig tilkende, og hvilken Rolle andre af de Aarsager, der vare i Virksomhed under Perioden, nødvendigvis maa spille.

Iøvrigt vilde en Del Uenighed paa dette Omraade maaske være undgaaet, naar Schovelin i Omtalen af Hypotesens Betydning ikke sammenblandede to helt forskellige Ting, nemlig 1) den Hypothese, man opstiller som foreløbig Forklaring (Jevons' andet Led: Kommabacillens eller Guldsmangelens Virksomhed) og hvis Rigtighed man gaar ud paa at undersøge, og 2) visse hypotetiske Forudsætninger, som man stiller i Spidsen for sin Undersøgelse (det lufttomme Rum ved Undersøgelse om Faldhastigheden eller den fulde økonomiske Frihed og Ikketilstedeværelsen af uøkonomiske Motiver ved visse nationaløkonomiske Undersøgelser) og indenfor hvis Ramme man bevæger sig i Undersøgelsen. Den førstes Overensstemmelse med Virkeligheden gaar man ud paa at prøve; den anden kan man paa Grund af Undersøgelsens Natur tvinges til at vælge i Strid med hvad

man træffer i det virkelige Liv. Naar den som foreløbig Forklaring opstillede Hypotheses Rigtighed er bekræftet ved Experiment eller Deduktion, har man fundet en Lov, der i sin Renhed kommer til Syne, naar de under (2) nævnte Fordsætninger ere tilstede, og derefter maa man ofte tage fat paa en anden Art af Undersøgelse, der gaa ud paa at se, hvorvidt Virkeligheden fjærner sig fra det Billede, som Fremstillingen af Loven i dens Renhed giver. Herved kan man i højere eller ringere Grad blive ledet ind paa Undersøgelsen af den Virkning, der frembringes af Aarsager, til hvilket man i sin første Undersøgelse ikke har kunnet tage Hensyn (f. Ex. hvad Indflydelse Luftmodstanden har paa Legemernes Fald). Dette er det omtrentlige Indhold af en Udvikling, i hvilken S. finder, at sin Begrebsforvirring krystalliserer sig paa en kuriøs Maade. Hvis han ikke havde foretaget den ovenfor nævnte Sammenblanding, havde han maaske heller ikke fundet Begrebsforvirringen.

E. Meyer.
